

OLIMPIADA LA CHIMIE
 etapa raională/municipală, 14 februarie 2026, Clasa a IX-a
 Soluții și barem de evaluare

Total 100 p.

Item	Soluții și norme de evaluare	Punctaj item	Total punctaj
Test	<p>1. Atomul unui element conține 11 electroni în al treilea nivel energetic și 2 electroni în al patrulea. Masa atomică relativă a izotopului acestui element, care conține 27 neutroni în nucleu, este egală: a) 38; b) 40; c) 50; d) 51.</p> <p>Răspuns: c) 50</p> <p>O variantă de rezolvare:</p> <p>Repartizarea electronilor pe nivele energetice în atomul acestui element este: $2e^-$; $8e^-$; $11e^-$; $2e^-$. Suma numărului de electroni este 23. Numărul de protoni în nucleu – 23. Masa atomului este concentrată în nucleu și reprezintă suma numărului de protoni și neutroni: $23 + 27 = 50$. Respectiv, masa atomică relativă a izotopului acestui element este egală cu 50.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 2 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	2 p.	25 p.
	<p>2. Masa atomică relativă a elementului bivalent, în nitrura căruia partea de masă a azotului alcătuiește 28% este egală cu: a) 24; b) 40; c) 65; d) 88.</p> <p>Răspuns: a) 24</p> <p>O variantă de rezolvare:</p> <p>Compoziția nitrurii este redată de formula: E_3N_2. Fie $A_r(E) = x$.</p> <p>Atunci: $\omega\%(N) = \frac{2 \cdot 14}{3x + 2 \cdot 14} \cdot 100\%$. De unde, $x = 24$.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 2 p.; pentru un răspuns greșit – 0 p.</p>	2 p.	
	<p>3. Este numită „sticlă solubilă” sarea:</p> <p style="text-align: center;">a) K_2SO_3; b) $KHCO_3$; c) K_2SiO_3; d) K_2CO_3.</p> <p>Răspuns: c) K_2SiO_3</p> <p>Comentariu: silicații metalelor alcaline, solubili în apă, sunt numiți „sticle solubile”.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 2 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	2 p.	
	<p>4. Clorul nu formează cloruri cu: a) S; b) Cu; c) P; d) F; e) Au.</p> <p>Răspuns: d) F</p> <p>Comentariu: în cloruri, starea de oxidare a clorului este egală cu -1. Fluorul, fiind cel mai electronegativ element, manifestă în substanțele compuse doar numărul de oxidare -1. Respectiv, în compușii cu fluorul, clorul va manifesta doar numere de oxidare pozitive.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 2 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	2 p.	
	<p>5. Succesiunea reacțiilor de reducere a oxizilor de fier în procesul prelucrării industriale în furnale a minereului hematit este prezentată de seria:</p> <p style="text-align: center;">a) $FeO \rightarrow Fe_3O_4 \rightarrow Fe_2O_3 \rightarrow Fe$; c) $Fe_2O_3 \rightarrow Fe_3O_4 \rightarrow FeO \rightarrow Fe$; b) $Fe_2O_3 \rightarrow FeO \rightarrow Fe_3O_4 \rightarrow Fe$; d) $Fe_3O_4 \rightarrow Fe_2O_3 \rightarrow FeO \rightarrow Fe$.</p>	2 p.	

	<p>Răspuns: c) $Fe_2O_3 \rightarrow Fe_3O_4 \rightarrow FeO \rightarrow Fe$</p> <p>Comentariu: minereul hematit conține oxid de fier(III) – Fe_2O_3; procesul de reducere succesivă a oxidului de fier(III) include în sine formarea oxidului mixt de fier(II) și fier(III) - Fe_3O_4, apoi reducerea totală a oxidului de fier(III) până la oxid de fier(II), care se reduce ulterior până la fier.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 2 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>		
	<p>6. Conține două metale diferite mineralul:</p> <p>a) malachit; b) dolomit; c) magnetit; d) calcar.</p> <p>Răspuns: b) dolomit</p> <p>Comentariu: Malachitul este un minereu de cupru – $Cu(OH)_2 \cdot CuCO_3$ sau $(CuOH)_2CO_3$. Dolomitul conține carbonați de calciu și magneziu – $CaCO_3 \cdot MgCO_3$. Magnetitul conține oxid de fier(III) – Fe_3O_4. Calcarul conține carbonat de calciu – $CaCO_3$.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 1 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	1 p.	
	<p>7. În rezultatul arderii unei substanțe compuse în exces de oxigen, se formează un nemetal. Acesta poate fi: a) P; b) Cl_2; c) Si; d) H_2.</p> <p>Răspuns: b) Cl_2</p> <p>Comentariu: de regulă, produșii de ardere a substanțelor compuse reprezintă oxizi. Nu se formează oxizi la arderea substanțelor compuse ce conțin clor.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 2 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	2 p.	
	<p>8. Roua se formează ca urmare a procesului de:</p> <p>a) evaporare; b) sublimare; c) condensare; d) vaporizare.</p> <p>Răspuns: c) condensare</p> <p>Comentariu: roua se formează noaptea, când aerul cald și umed intră în contact cu suprafețele răcite. Vaporii de apă din atmosferă <i>se condensează</i> pe obiectele reci.</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 1 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	1 p.	
	<p>9. Dizolvarea sulfatului de sodiu în apă reprezintă un proces:</p> <p>a) fizic; c) biologic; e) biofizic; b) chimic; d) biochimic; f) fizico-chimic.</p> <p>Răspuns: f) fizico-chimic</p> <p>Comentariu: procesul de dizolvare a substanțelor este un proces fizico-chimic, deoarece include atât procese fizice cât și chimice: ruperea legăturilor dintre particulele substanței dizolvate; disocierea moleculelor de electrolit în ioni; interacțiunea solventului și a particulelor substanței dizolvate (de ex. hidratarea ionilor în soluțiile apoase).</p> <p>Notă: este necesar doar răspunsul; pentru răspunsul corect – 1 p.; pentru un răspuns greșit sau un răspuns multiplu – 0 p.</p>	1 p.	
	<p>10. La dizolvare în apă poate forma doi acizi:</p> <p>a) Cl_2O; b) SO_2; c) NO_2; d) CO_2.</p> <p>Răspuns: c) NO_2</p>	1 p.	

	<p>Răspuns: substanța X – H₂SO₄; substanța Y – S; substanța Z – H₂O.</p> <p>Ecuatiile reacțiilor:</p> $3\text{Zn} + 4\text{H}_2\text{SO}_{4(\text{conc.})} \rightarrow 3\text{ZnSO}_4 + \text{S}\downarrow + 4\text{H}_2\text{O}$ $\text{S} + 6\text{HNO}_{3(\text{conc.})} \rightarrow \text{H}_2\text{SO}_4 + 6\text{NO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$ <p>Notă: pentru formula corectă a fiecărei substanțe – 1 p.; pentru fiecare ecuație corectă – 1 p. (0,5 p. – toate substanțele scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>		
Problema 1.	<p>Într-un vas închis se arde complet 6,8 g substanță A, densitatea relativă a căreia după amoniac este egală cu 2. Ca rezultat se formează acid ortofosforic, care este complet absorbit de 37 mL soluție de hidroxid de sodiu cu partea de masă 32% ($\rho = 1,35 \text{ g/mL}$). Stabiliți formula și denumiți substanța A. Calculați partea de masă a sării în soluția finală. Scrieți ecuațiile tuturor reacțiilor.</p>		15 p.
	Rezolvare:		
	<p>Conform condiției, densitatea A după amoniac egală cu 2:</p> $D_{\text{NH}_3}(\text{A}) = \frac{M_r(\text{A})}{M_r(\text{NH}_3)} = 2$ <p>Respectiv, $M_r(\text{A}) = 2 \cdot 17 = 34$.</p>		2 p.
	Formula substanței A – PH₃ – $M_r(\text{PH}_3) = 34$.		1 p.
	Denumirea substanței PH₃ – fosfină .		1 p.
	<p>Ecuatia reacției de ardere a fosfinei:</p> $\frac{\text{PH}_3}{1 \text{ mol}} + 2\text{O}_2 = \frac{\text{H}_3\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} \quad (1)$ <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă 2 p. (1,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>		2 p.
	<p>Acidul ortofosforic, în reacția cu hidroxidul de sodiu poate forma 3 tipuri de săruri:</p> $\frac{\text{H}_3\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} + \frac{\text{NaOH}}{1 \text{ mol}} = \frac{\text{NaH}_2\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} + \text{H}_2\text{O} \quad (2)$ $\frac{\text{H}_3\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} + \frac{2\text{NaOH}}{2 \text{ mol}} = \frac{\text{Na}_2\text{HPO}_4}{1 \text{ mol}} + 2\text{H}_2\text{O} \quad (3)$ $\frac{\text{H}_3\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} + \frac{3\text{NaOH}}{3 \text{ mol}} = \frac{\text{Na}_3\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} + 3\text{H}_2\text{O} \quad (4)$ <p>Compoziția sării formate în soluție depinde de raportul molar $v(\text{H}_3\text{PO}_4) : v(\text{NaOH})$.</p>		
	<p>Masa soluției de hidroxid de sodiu consumat pentru reacția cu acidul ortofosforic este egală:</p> $m_{\text{sol.}}(\text{NaOH}) = \rho_{\text{sol.}} \cdot V_{\text{sol.}} = 1,35 \text{ g/mL} \cdot 37 \text{ mL} = 50 \text{ g}$ <p>Masa substanței dizolvate în soluție este egală:</p> $m(\text{NaOH}) = \frac{32\% \cdot 50 \text{ g}}{100\%} = 16 \text{ g}$ <p>Respectiv, cantitatea de substanță:</p> $v(\text{NaOH}) = \frac{16 \text{ g}}{40 \text{ g/mol}} = 0,4 \text{ mol}$		2 p.
	Conform condiției problemei, $m(\text{PH}_3) = 6,8 \text{ g}$. Respectiv:		1 p.

	$v(\text{PH}_3) = \frac{6,8 \text{ g}}{34 \text{ g/mol}} = 0,2 \text{ mol}$	
	Conform ecuației reacției (1), $v(\text{PH}_3) = v(\text{H}_3\text{PO}_4)$, respectiv, cantitatea de substanță a acidului format ca rezultat al reacției de ardere a fosfinei: $v(\text{H}_3\text{PO}_4) = 0,2 \text{ mol}$	1 p.
	Atunci, conform calculelor: $v(\text{H}_3\text{PO}_4) : v(\text{NaOH}) = 0,2 \text{ mol} : 0,4 \text{ mol} = 1 : 2$ Reacția decurge conform ecuației: $\frac{\text{H}_3\text{PO}_4}{1 \text{ mol}} + \frac{2\text{NaOH}}{2 \text{ mol}} = \frac{\text{Na}_2\text{HPO}_4}{1 \text{ mol}} + 2\text{H}_2\text{O} \quad (3)$ Sarea formată în soluție – Na_2HPO_4 . Notă: 0,5 p. pentru stabilirea raportului molar $v(\text{H}_3\text{PO}_4) : v(\text{NaOH})$; 1 p. pentru identificarea sării formate; 1 p. pentru ecuația reacției (0,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți). Dacă concluzia despre sarea formată nu este corectă conform condiției, dar corespunde calculelor realizate de participant, care a comis erori la etapele precedente (și aceste erori au fost penalizate), pentru această etapă se acordă: 0,5 p. – stabilirea raportului molar $v(\text{H}_3\text{PO}_4) : v(\text{NaOH})$; 0 p. – identificarea sării formate; 1 p. – ecuația reacției (0,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți), și, calculele ulterioare sunt evaluate reieșind din valorile greșit calculate anterior de participant. Dacă apare o eroare repetată în calcule, la fel se scad puncte pentru etapa în care a fost comisă eroarea.	2,5 p.
	Conform ecuației (3), $v(\text{Na}_2\text{HPO}_4) = v(\text{H}_3\text{PO}_4) = 0,2 \text{ mol}$	0,5 p.
	Masa sării formate în soluție este egală: $m(\text{Na}_2\text{HPO}_4) = 0,2 \text{ mol} \cdot 142 \text{ g/mol} = 28,4 \text{ g}$	0,5 p.
	Masa soluției finale este egală: $m_{\text{sol. fin.}} = m_{\text{sol.}}(\text{NaOH}) + m(\text{H}_3\text{PO}_4)$ $m(\text{H}_3\text{PO}_4) = 0,2 \text{ mol} \cdot 98 \text{ g/mol} = 19,6 \text{ g}$ $m_{\text{sol. fin.}} = 50 \text{ g} + 19,6 \text{ g} = 69,6 \text{ g}$	1 p.
	Partea de masă a sării formate în soluție va fi egală: $\omega(\text{Na}_2\text{HPO}_4) = \frac{28,4 \text{ g}}{69,6 \text{ g}} \cdot 100\% = 40,8\%$	0,5 p.
	Răspuns: Substanța inițială, supusă arderii are compoziția PH_3 – fosfina. Partea de masă a sării în soluția finală: $\omega(\text{Na}_2\text{HPO}_4) = 40,8\%$. Se acceptă și alte variante corecte și logice de rezolvare.	
Problema 2.	O probă de aluminiu a fost dizolvată în acid azotic. La încălzirea soluției obținute cu exces de bază alcalină se elimină un gaz, care reduce complet 129,6 g oxid de fier(II). Calculați masa probei inițiale. Scrieți ecuațiile tuturor reacțiilor.	17 p.
	Rezolvare: Dacă la încălzirea soluției, obținute prin dizolvarea aluminiului în acid azotic, cu un exces de bază alcalină se elimină gaz, care reduce oxidul de fier(II), rezultă, că reacția de dizolvare a aluminiului decurge cu formarea sării de amoniu:	5 p.

$\frac{8Al}{8 \text{ mol}} + 30HNO_3 \Rightarrow 8Al(NO_3)_3 + \frac{3NH_4NO_3}{3 \text{ mol}} + 9H_2O \quad (1)$ <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă 5 p. (3 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 2 p. – toți coeficienții corecți).</p>		
<p>La încălzirea soluției obținute cu exces de bază alcalină au loc 2 reacții: cu participarea nitratului de aluminiu (2) și a nitratului de amoniu (3), care se formează ca rezultat al reacției (1).</p>		
$Al(NO_3)_3 + 4NaOH \Rightarrow Na[Al(OH)_4] + 3NaNO_3 \quad (2)$ <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă 2 p. (1,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți). Se acceptă și ecuația cu formarea hexahidroxoaluminatului de sodiu ($Na_3[Al(OH)_6]$) sau scrierea a două ecuații consecutive (cu formarea tetra- sau hexahidroxoaluminatului):</p> $Al(NO_3)_3 + 3NaOH \Rightarrow Al(OH)_3 \downarrow + 3NaNO_3 \quad (2a)$ $Al(OH)_3 \downarrow + NaOH \Rightarrow Na[Al(OH)_4] \quad (2b)$ <p>Dacă se prezintă doar ecuația 2a – 1 p. Dacă pentru aluminat este folosită formula $NaAlO_2$ – 1,5 p. (1 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	2 p.	
$\frac{NH_4NO_3}{1 \text{ mol}} + NaOH \xrightarrow{t} NaNO_3 + \frac{NH_3 \uparrow}{1 \text{ mol}} + H_2O \quad (3)$ <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă 1 p. (0,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	1 p.	
<p>Amoniacul format ca rezultat al reacției (3), reduce fierul din oxid conform ecuației:</p> $\frac{2NH_3}{2 \text{ mol}} + \frac{3FeO}{3 \text{ mol}} \Rightarrow 3Fe + N_2 + 3H_2O \quad (4)$ <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă 4 p. (3 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 1 p. – toți coeficienții corecți).</p>	4 p.	
<p>Conform condiției problemei:</p> $v(FeO) = \frac{129,6 \text{ g}}{72 \text{ g/mol}} = 1,8 \text{ mol}$	1 p.	
<p>Conform ecuației (4):</p> $v(NH_3) = \frac{2 \text{ mol} \cdot 1,8 \text{ mol}}{3 \text{ mol}} = 1,2 \text{ mol}$	1 p.	
<p>Conform ecuației (3): $v(NH_4NO_3) = v(NH_3) = 1,2 \text{ mol}$</p>	1 p.	
<p>Conform ecuației (1):</p> $v(Al) = \frac{8 \text{ mol} \cdot 1,2 \text{ mol}}{3 \text{ mol}} = 3,2 \text{ mol}$	1 p.	
<p>Masa probei de aluminiu este egală:</p> $m(Al) = 3,2 \text{ mol} \cdot 27 \text{ g/mol} = 86,4 \text{ g}$	1 p.	
<p>Răspuns: masa probei inițiale este egală cu 86,4 g. Se acceptă și alte variante corecte și logice de rezolvare. În cazul unei erori de calcul se scad puncte pentru etapa corespunzătoare. Ulterior, calculele se realizează în baza valorii greșit calculate. Dacă apare o eroare repetată în calcule, la fel se scad puncte pentru etapa în care a fost comisă eroarea.</p>		

Problema 3.	Analizați următoarele ecuații chimice (sunt indicați toți coeficienții stoichiometrici): $2 \text{X}^1 \xrightarrow{\text{electroliza topiturii}} 2 \text{Na} + \text{X}^2 \uparrow$ $\text{X}^3 + \text{X}^2 \rightarrow \text{X}^4$ $2 \text{X}^5 + \text{X}^6 \xrightarrow{t} 2 \text{X}^3$ $\text{X}^6 + 2 \text{X}^3 \rightarrow 2 \text{X}^7 + \text{Q}$ $\text{X}^7 + \text{X}^5 \xrightarrow{t} 2 \text{X}^3$ $3 \text{X}^6 \xrightleftharpoons{\text{descărcări electrice}} 2 \text{X}^8$ $2 \text{H}_2\text{O} + 2 \text{Na} \rightarrow \text{X}^9 \uparrow + 2 \text{NaOH}$ $\text{X}^9 + \text{X}^{10} \xrightarrow{t} \text{X}^{11}$ $\text{X}^{12} + 2 \text{X}^{11} \rightarrow 3 \text{X}^{10} + 2 \text{H}_2\text{O}$ $2 \text{X}^{11} + 3 \text{X}^6 \rightarrow 2 \text{X}^{12} + 2 \text{H}_2\text{O}$ <p>Prezentați formulele substanțelor $\text{X}^1 - \text{X}^{12}$, știind că: X^2 este un gaz toxic galben-verzui; X^3 este un gaz toxic ce arde cu o flacără albastră; X^4 este un gaz toxic cu miros specific de putrefacție; X^6 este un gaz inodor ce întreține procesele de putrefacție și ardere.</p>	18 p.
	Rezolvare: $2 \text{NaCl} \xrightarrow{\text{electroliza topiturii}} 2 \text{Na} + \text{Cl}_2 \uparrow$ $\text{CO} + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{COCl}_2$ $2 \text{C} + \text{O}_2 \xrightarrow{t} 2 \text{CO}$ $\text{O}_2 + 2 \text{CO} \rightarrow 2 \text{CO}_2 + \text{Q}$ $\text{CO}_2 + \text{C} \xrightarrow{t} 2 \text{CO}$ $3 \text{O}_2 \xrightleftharpoons{\text{descărcări electrice}} 2 \text{O}_3$ $2 \text{H}_2\text{O} + 2 \text{Na} \rightarrow \text{H}_2 \uparrow + 2 \text{NaOH}$ $\text{H}_2 + \text{S} \xrightarrow{t} \text{H}_2\text{S}$ $\text{SO}_2 + 2 \text{H}_2\text{S} \rightarrow 3 \text{S} + 2 \text{H}_2\text{O}$ $2 \text{H}_2\text{S} + 3 \text{O}_2 \rightarrow 2 \text{S} + 2 \text{H}_2\text{O}$	
	Răspuns: $\text{X}^1 - \text{NaCl}$ $\text{X}^2 - \text{Cl}_2 - \text{gaz toxic galben-verzui}$ $\text{X}^3 - \text{CO} - \text{gaz toxic ce arde cu o flacără albastră}$ $\text{X}^4 - \text{COCl}_2 - \text{gaz toxic cu miros specific de putrefacție}$ $\text{X}^5 - \text{C}$ $\text{X}^6 - \text{O}_2 - \text{gaz inodor ce întreține procesele de putrefacție și ardere}$ $\text{X}^7 - \text{CO}_2$ $\text{X}^8 - \text{O}_3$ $\text{X}^9 - \text{H}_2$ $\text{X}^{10} - \text{S}$ $\text{X}^{11} - \text{H}_2\text{S}$ $\text{X}^{12} - \text{SO}_2$ Notă: Câte 1,5 p. pentru fiecare formulă corectă.	18 p.

Problema 4.	<p>Substanța simplă X a fost arsă într-un curent de oxigen (reacția 1). Oxidul A format conține 68,42% X. Substanța simplă X are proprietatea de a se dizolva în soluție de acid sulfuric diluat (reacția 2) cu formarea sării B. Dacă la soluția obținută se adaugă soluție de sulfat de potasiu și amestecul obținut se răcește lent, se observă cristalizarea compusului C (reacția 3), care în reacția cu carbonatul de amoniu formează compusul D (reacția 4), solubil în soluție de bază alcalină, rezultând compusul E (reacția 5). Barbotarea unui curent de hidrogen sulfurat prin soluția compusului E, este însoțită de revenirea la compusul D (reacția 6), care, prin descompunere termică (reacția 7), formează oxidul A. Calcinarea A cu siliciu și var nestins (reacția 8), reprezintă una din etapele de obținere industrială a substanței simple X. Prezentați formulele pentru substanța simplă X și compușii A – E. Scrieți ecuațiile reacțiilor 1 - 8.</p>	25 p.
<p>Rezolvare.</p> <p>Dizolvarea în soluție de acid sulfuric diluat (reacția 2) cu formarea sării B, indică că substanța simplă X este un metal, iar sarea B reprezintă sulfatul metalului X. În soluția ce conține sulfatul de potasiu, între sulfatul de potasiu și cel al metalului X nu poate avea loc o reacție de schimb ionic, și, faptul, că la răcire lentă, din soluție se cristalizează compusul C (reacția 3), indică că compusul C este o sare dublă. Proprietatea de a forma săruri duble cu sulfații metalelor alcaline posedă sulfații de aluminiu, crom(III) și fier(II și III). Această concluzie este confirmată de reacția 4, când, cu carbonatul de amoniu se formează compusul D – Al(OH)₃, Cr(OH)₃, Fe(OH)₂ sau Fe(OH)₃, care, prin descompunere termică formează oxidul A (reacția 7). Deoarece compusul D este solubil în soluție de bază alcalină (reacția 5), hidroxidul de fier(II) decade, pentru că nu manifestă proprietăți amfotere. Atunci, compoziția oxidului A poate fi redată prin formula X₂O₃. La calcinarea oxidului X₂O₃ cu siliciu și var nestins (reacția 8), se formează substanța simplă X ⇒ metalul X nu este aluminiul, care nu poate fi redus din oxidul său pe această cale. Pentru a decide între crom și fier se folosește informația din condiția problemei: oxidul A conține 68,42% X:</p> $\omega(X) = \frac{2 \cdot A_r(X)}{2 \cdot A_r(X) + 48} \cdot 100\% = 68,42\%; \Rightarrow A_r(X) = 52; \Rightarrow \text{metalul } X - Cr.$ <p>Se poate determina metalul și prin determinarea părților de masă ale cromului și fierului în oxizii respectivi și compararea rezultatelor obținute cu partea de masă a metalului din condiția problemei.</p>		
<p>Răspuns:</p>		
<p>Substanțele X, A – E:</p>		
<p>X – Cr</p>	<p>1 p.</p>	
<p>A – Cr₂O₃; ω(Cr) = 68,42%</p> <p>Notă: pentru formula corectă – 1 p., confirmarea prin partea de masă a cromului – 1 p.</p>	<p>2 p.</p>	
<p>B – Cr₂(SO₄)₃</p>	<p>1 p.</p>	
<p>C – K₂SO₄ · Cr₂(SO₄)₃ · 24H₂O sau KCr(SO₄)₂ · 12H₂O</p> <p>Notă: dacă nu sunt indicate moleculele de apă de cristalizare sau este indicat numărul lor incorect, atunci 1,5 p.</p>	<p>2 p.</p>	
<p>D – Cr(OH)₃</p>	<p>1 p.</p>	

<p>E – Na[Cr(OH)₄], se acceptă și Na₃[Cr(OH)₆]</p> <p>Pentru NaCrO₂ – 1,5 p.</p>	2 p.
<p>Ecuatiile reacțiilor:</p>	
<p>Reacția 1: $4\text{Cr} + 3\text{O}_2 \rightarrow 2\text{Cr}_2\text{O}_3$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 1 p. (0,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	1 p.
<p>Reacția 2: $2\text{Cr} + 3\text{H}_2\text{SO}_4(\text{dil.}) \rightarrow \text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 + 3\text{H}_2$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 1 p. (0,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	1 p.
<p>Reacția 3:</p> <p style="text-align: center;">$\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 + \text{K}_2\text{SO}_4 + 24\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{K}_2\text{SO}_4 \cdot \text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 \cdot 24\text{H}_2\text{O}$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 3 p. (2,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	3 p.
<p>Reacția 4:</p> <p>$\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 + 3(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3 + 3\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + 3\text{CO}_2 + 3(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 3 p. (2,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	3 p.
<p>Reacția 5: $\text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + \text{NaOH} \rightarrow \text{Na}[\text{Cr}(\text{OH})_4]$</p> <p>Se acceptă și: $\text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + 3\text{NaOH} \rightarrow \text{Na}_3[\text{Cr}(\text{OH})_6]$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 2 p. (1,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p> <p>Dacă este folosită formula NaCrO₂ – 1,5 p. (1 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	2 p.
<p>Reacția 6: $\text{Na}[\text{Cr}(\text{OH})_4] + \text{H}_2\text{S} \rightarrow \text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + \text{NaHS} + \text{H}_2\text{O}$</p> <p>Se acceptă și: $\text{Na}_3[\text{Cr}(\text{OH})_6] + 3\text{H}_2\text{S} \rightarrow \text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + 3\text{NaHS} + 9\text{H}_2\text{O}$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 3 p. (2,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p> <p>Se acceptă și una din formele:</p> <p style="text-align: center;">$2\text{Na}[\text{Cr}(\text{OH})_4] + \text{H}_2\text{S} \rightarrow 2\text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + \text{Na}_2\text{S} + 2\text{H}_2\text{O}$</p> <p style="text-align: center;">$2\text{Na}_3[\text{Cr}(\text{OH})_6] + 3\text{H}_2\text{S} \rightarrow 2\text{Cr}(\text{OH})_3 \downarrow + 3\text{Na}_2\text{S} + 6\text{H}_2\text{O}$</p> <p>Dacă este folosită formula NaCrO₂ – 2,5 p. (2 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	3 p.
<p>Reacția 7: $2\text{Cr}(\text{OH})_3 \xrightarrow{t} \text{Cr}_2\text{O}_3 + 3\text{H}_2\text{O}$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 1 p. (0,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	1 p.
<p>Reacția 8: $2\text{Cr}_2\text{O}_3 + 3\text{Si} + 3\text{CaO} \xrightarrow{t} 4\text{Cr} + 3\text{CaSiO}_3$</p> <p>Notă: pentru ecuația chimică corectă – 2 p. (1,5 p. – toate formulele substanțelor scrise corect; 0,5 p. – toți coeficienții corecți).</p>	2 p.